

פרק 6

החזון והנחות היסוד של השירות האזרחי-לאומי

חזון השירות האזרחי-לאומי:

מערכת אזרחית ממלכתית, במסגרתה יתרמו צעירות וצעירים, אזרחי מדינת ישראל ותושבי קבע מכל קבוצות האוכלוסייה, לפחות שנה מזמנם לפעילות קהילתית-אזרחית, שיש בה תועלת ניכרת לחברה בכלל ולאוכלוסיות מוחלשות בפרט. באמצעות פעילות התנדבותית זו, יתחזקו הקשר וההזדהות של האזרח הצעיר עם הקהילה, החברה והמדינה, יתפתחו יכולותיו המקצועיות ומוכנותו לתעסוקה בעתיד, ויתעצמו גם אישיותו וכישורי מנהיגותו.

הנחות היסוד של השירות האזרחי-לאומי

- ◀ **חיזוק הקשר וההזדהות בין האזרח והמדינה** - זו מטרת העל של השירות האזרחי-לאומי.
- ◀ **הבכורה בידי הצבא** - השירות האזרחי-לאומי מיועד למי שקיבל פטור משירות ביטחון או דחיית שירות וכן למי שכלל לא נקרא לשירות כאמור.
- ◀ **שירות התנדבותי** - ההשתתפות בשירות האזרחי-לאומי תהיה התנדבותית. השתתפות זו מבוססת על רצונו של הפרט לתרום מזמנו ויכולותיו למען החברה והקהילה¹.
- ◀ **מקדם שוויון** - השתתפות בשירות האזרחי-לאומי תפחית את אי השוויון הקיים כיום בין אילו המשרתים (בכל סוג שירות שהוא) ואילו שאינם משרתים; בנוסף, היא תקדם סיכוייהם של בוגרי השירות להשתלבות בכל תחומי החיים.
- ◀ **ממלכתיות** - השירות יתבצע על פי עקרונות ממלכתיים, כפי שבאים לידי ביטוי בחקיקה. השירות יכיל בתוכו את כל הקבוצות והמגזרים השונים המרכיבים את החברה הישראלית ללא אפליית סקטור או מגזר. בשירות ישתתפו בני כל הדתות והקבוצות האתניות; חילוניים, דתיים וחרדים; בנות ובנים; תושבי מרכז ופריפריה. תשומת לב מיוחדת תינתן לאזרחים בעלי מוגבלויות שירצו להשתלב בשירות.
- ◀ **אזרחיות (אי-תלות בשירות צבאי)** - השירות יתקיים כגוף עצמאי, ללא זיקה למערכת הביטחון ולשירות הצבאי. זאת, למעט בנושאים הקשורים לשירות האזרחי לפי חוק דחיית שירות ביטחון לתלמידי ישיבות שתורתם אומנותם, התשס"ב - 2002 (להלן - "חוק טל").
- ◀ **נחיצות** - השירות יתבצע במקומות בהם קיימת נחיצות לפעילויות ולשירותים נוספים על אלה המסופקים או הפועלים כיום במדינה; נחיצות זו עשויה לגדול ולקבל מענה בתקופות חירום.
- ◀ **תועלתיות** - תחומי הפעילות בהם יפעלו משרתי השירות האזרחי-לאומי הם, בראש ובראשונה, לתועלת הציבור, הקהילה והחברה; בנוסף, השירות יתרום גם לתועלת האישית של המשרתים עצמם. ככל שהדבר יתאפשר, יפעלו המשרתים בקבוצות מעורבות ובפיזור ארצי; ואולם, למבקשים זאת תינתן, ככל האפשר, האפשרות לשרת בקרבת מקום מגוריהם.
- ◀ **כדאיות כלכלית** - התועלות הכלכליות הנובעות מהפעלת השירות האזרחי עולות על העלויות, וזאת עוד לפני שמביאים בחשבון את התועלות החברתיות הנלוות. כל זאת, בהתבסס הן על הקטנת חסם הכניסה לשוק העבודה שנעוץ בהבדל המשמעותי שבין שירות צבאי/לאומי לאי שירות כלל, והן על הקניית כישורים נדרשים לתעסוקה.
- ◀ **שימור ושיפור הקיים** - אין בהקמת המנהלה כדי לפגוע באופי הפעילות של העמותות המוכרות במפעל השירות הלאומי הפועל כיום.

1. בעתיד, תיבחן האפשרות להחיל את השירות האזרחי-לאומי בחובה על 2 קבוצות אוכלוסייה: פטורי גיוס, החייבים על-פי החוק ובהתאם לנוהג בשירות חובה, ונשרים מהשירות הצבאי, בשנה הראשונה לשירותם.